

Het temmen van Trump & tech

38 Daags na de verkiezing van Trump verdubbelde de Dogecoin in waarde. De Dogecoin? Ja, dat is een vrij obscure cryptomunt, vooral bekend dankzij de onvermoeibare promotie ervan door Elon Musk op zijn platform X (voorheen Twitter). Na de Amerikaanse verkiezingen steeg ook de waarde van Musks bedrijven Tesla en SpaceX significant.¹ De rijkste persoon ter wereld zag zijn vermogen met miljarden vermeerderd. Een goed rendement op de € 200 miljoen die hij investeerde in de campagne van Trump.

Met de benoeming van Musk tot het Department of Government Efficiency, nam Trump de laatste twijfel weg over het nepotistische karakter van het aanstaande Amerikaanse regime. Minder regulering, luidt de missie van het adviesorgaan. Veel techies staan te springen om een rol te krijgen. Anders dan de naam doet vermoeden, is het geen ministerie. Dan zou Musk zijn bedrijfsbelangen op afstand moeten zetten, wat natuurlijk niet de bedoeling is. Het is ook geen toeval dat de afkorting van het nieuwe adviesorgaan DOGE spelt. Als Musk iets heeft geleerd van Trump, is het dat je een misdaad het beste op klaarlichte dag kunt plegen. Het was zijn leermeester die tijdens zijn eerste campagne zei: 'Ik zou midden op Fifth Avenue iemand kunnen neerschieten en nog zou ik er geen stemmen door verliezen.' Het zou uiteindelijk een veelvoud aan misdaden worden, zonder enige juridische consequentie.

In zijn overwinningstoespraak noemde Trump zijn kompaan Musk een 'super genius'. Trump wist zich met de eigenaar van X niet alleen verzekerd van zijn grootste donateur, maar ook van een ongekend bereik op sociale media. De aanstaande leider van de vrije wereld kent de kracht van sociale media als geen ander. Zijn voor onze aandachtsamenleving verslavende berichten op Twitter, dikwijls in all-caps geschreven, waren al cruciaal voor zijn overwinning in 2016. Hij zette met succes het bedrijf Cambridge Analytica in om via Facebook gepersonaliseerde berichten te versturen, nauwkeurig afgestemd op de politieke voorkeur van de ontvanger. Ook de Brexit-campagne profiteerde van het Engelse bedrijf, gespecialiseerd in beïnvloeding.

In de beginnaden van het internet vrijwaarde de Europese Unie platforms grotendeels van aansprakelijkheid met de richtlijn elektronische handel uit 2000. De juridische mantra was dat zij geen boodschap hadden aan de boodschap van de gebruiker van het platform. Het leidde tot ongekende innovatie in de sector, vooral in de VS, en legde zodoende de basis voor de huidige informatiesamenleving. Toen het Cambridge Analytica-schandaal wereldkundig werd, schrok de EU wakker. Na socialemediabedrijven jarenlang juridisch ruim baan te hebben gegeven, realiseerde de Uniewetgever zich dat ongetemde algoritmes de democratische rechtsstaat bedreigen als betonrot de fundering van een huis. In sneltreinvaart kwam Brussel met wetgeving om de digitale uitspattingen aan banden te leggen.

Het is niet verrassend dat X het eerste bedrijf is dat de Europese Commissie onderzoekt vanwege schending van de nieuwe Digital Services Act (DSA). De procedure richt zich onder meer op het schenden van de verplichtin-

gen van X met betrekking tot het tegengaan van illegale content en desinformatie. Als Musk persoonlijk aansprakelijk kan worden gehouden, hetgeen de Commissie naar verluidt onderzoekt, riskeert hij een boete van 6% van de wereldwijde omzet van zijn verzamelde bedrijven.²

Naar verwachting zal de Commissie de komende maanden met haar definitieve bevindingen komen. Het heeft Musk er in de tussentijd niet van weerhouden het algoritme van X steeds rechtser af te stellen. Niet alleen om stemmen voor Trump te winnen, maar ook omdat extremisme op sociale media leidt tot meer eyeballs en dus meer reclame-inkomsten. Op X tarte hij de Commissie met de bewering dat men hem een 'illegale, geheime deal' aanbood: geen boete als X de vrijheid van meningsuiting van haar gebruikers ongemerkt zou inperken. Leugens, riposteerde Eurocommissaris Thierry Breton op X: 'See you (in court or not).'

Het risico dat Musk loopt, is niet onopgemerkt gebleven bij zijn nieuwe politieke vrienden. J.D. Vance, de aanstaande vice-president, heeft zich zijn lot al aangetrokken en gedreigd dat de VS de NAVO zal verlaten als de Europese Commissie haar onderzoek naar X niet staakt. Een typisch staaltje van de uitruilpolitiek waar de aanstaande 47e president van de VS om bekend staat.

De WRR constateert in zijn recent verschenen rapport *Aandacht voor media*³ dat met name platformbedrijven niet van zins lijken zich iets aan te trekken van de nieuwe, stringente Uniewetgeving. De WRR geeft aan dat meer dan de helft van de jongeren (15-35 jaar) zegt verslaafd te zijn aan sociale media. Gevolgd door het understatement: 'Het is opmerkelijk dat er over een systeem met zoveel maatschappelijke impact, eigenlijk zo weinig bekend is.' Regulering is dus bittere noodzaak.

De tragiek is dat veel Uniewetgeving voor de digitale samenleving vooral bedoeld is om de uitwassen van een handvol Amerikaanse techbedrijven te beteugelen. De uitdaging is om te voorkomen dat daarmee afbreuk wordt gedaan aan de zich traag ontwikkelende Europese digitale economie. Er is sprake van een toenemende productiviteitskloof tussen de EU en de VS op digitaal terrein, schrijft Mario Draghi op verzoek van de Commissie. In zijn lijvige rapport *The future of European Competitiveness*⁴ geeft hij aan dat we de boot misten toen het internet zich aandiente, wat zich nu dreigt te herhalen met kunstmatige intelligentie. Die kloof wordt volgens Draghi onder meer veroorzaakt door complexe en overlappende regulering die de EU sinds 2018 introduceerde. Waar de EU de knoet wil hanteren om Musk en zijn handlangers aan te pakken, raakt het ook de eigen industrie. In 400 pagina's pleit Draghi in wezen voor een Department of Government Efficiency in de EU.

Christiaan Alberdingk Thijm

1. theguardian.com/technology/2024/nov/06/how-elon-musk-stands-to-benefit-from-trump-presidency

2. euronews.com/next/2024/10/18/elon-musk-faces-potential-personal-hit-in-eu-x-probe

3. wrr.nl/publicaties/rapporten/2024/10/03/aandacht-voor-media

4. commission.europa.eu/topics/strengthening-european-competitiveness/eu-competitiveness-looking-ahead_en